

Anàlisi del discurs de les elits polítiques al Senat espanyol i de la tramitació seguida durant el procés regulat a l'article 155 de la Constitució espanyola.

Conseqüències sobre la qualitat democràtica d'Espanya

LAURA CASTEL I FORT
MÀSTER UNIVERSITARI D'ANÀLISI POLÍTICA
TFM PROFESSIONAL

Director del TFM: MARC SANJAUME CALVET
Prof. Responsable: IVAN SERRANO BALAGUER
Data: 18 DE GENER DE 2019

Anàlisi del discurs de les elits polítiques al Senat espanyol i de la tramitació seguida, durant el procés regulat a l'article 155 de la Constitució espanyola.

Conseqüències sobre la qualitat democràtica d'Espanya.

RESUM:

En aquesta recerca es vol avaluar si la democràcia espanyola és de baixa qualitat, en termes de Diamond & Morlino (2004). Per a aquest objectiu es pren el relat de les elits polítiques al Senat espanyol durant la tramitació de l'article 155 de la Constitució espanyola (CE), així com també s'analitza el procediment seguit en la seva tramitació, com a indicadors d'una cultura política que legitima la tolerància cap a abusos, desviacions i corrupcions; s'analitza quins arguments són tinguts en compte durant el debat i es parteix de tres hipòtesis: H1 la democràcia espanyola, en termes relatius, es de baixa qualitat en la dimensió Estat de Dret; H2 Durant els debats no es compleix la teoria deliberativa de la democràcia; i H3 Al Senat acaben prevalent les majories per damunt del que és just.

RESUMEN:

En esta investigación se quiere evaluar si la democracia española es de baja calidad, según el concepto de Diamond & Morlino (2005). Para este objetivo se toma el relato de las élites políticas en el Senado español durante la tramitación del artículo 155 de la CE, así como también se analiza el procedimiento seguido en su tramitación, como indicadores de una cultura política que legitima la tolerancia hacia abusos, desviaciones y corrupciones; se analiza qué argumentos se tienen en cuenta durante el debate y se parte de tres hipótesis: H1 la democracia española, en términos relativos, es de baja calidad en la dimensión Estado de derecho; H2 Durante los debates no se cumple la teoría deliberativa de la democracia; y H3 En el Senado acaban prevaleciendo las mayorías por encima de lo que es justo.

ABSTRACT:

In this research I want to assess whether Spanish democracy is of a low quality, according to Diamond & Morlino's (2005) theory. For this purpose is taken the speech of the Spanish Senate political elites during the processing of article 155 Constitution, as well as the procedure followed in its processing, as indicators of a political culture that legitimizes tolerance towards abuses, deviations and corruptions; it is analyzed what arguments are taken into account during the debate, and it is based on three hypotheses: H1 Spanish democracy is, in comparative terms, a low quality democracy in the Rule of law dimension; H2 During the debates, the deliberative theory of democracy is not fulfilled; and H3 At the Senate, the majority decisions prevail over those that are just.

KEYWORDS: QUALITAT DEMOCRÀTICA; DEMOCRÀCIA DELIBERATIVA; COACCIÓ ESTATAL; MAJORIES PARLAMENTÀRIES; SENAT

INTRODUCCIÓ:

Aquesta recerca vol avaluar la qualitat de la democràcia espanyola en relació a la situació a Catalunya. La hipòtesi primera és que la qualitat és baixa en termes de Diamond & Morlino (2004), en la dimensió "Estat de Dret". I per tal de contrastar aquesta hipòtesi, es prendrà el procediment seguit en la tramitació de l'article 155 CE i el discurs/relat de les elits polítiques com a indicador de la cultura política espanyola. Argumentaré que és un discurs que legitima la tolerància cap a abusos, desviacions i corrupcions, en la línia del que plantegen Steven Levitsky i Daniel Ziblatt (2018).

S'analitzarà el discurs emprat durant el desenvolupament del debat entorn a l'aplicació de l'article 155 de la CE al Senat espanyol, mitjançant un anàlisi qualitatiu de conceptes i arguments, prèviament categoritzats, prenent el model plantejat per Barreda i Galofré (2000).

De la hipòtesi primera se'n deriven dues hipòtesis secundàries: que en el cas analitzat, no es compleix la Teoria de la Deliberació, seguint les aportacions de Gutmann & Thompson (1996) i Garreta Leclercq (2009), i la segona vol demostrar com acaben prevalent les majories, per damunt del que és just, tal i com es planteja als treballs de Waldron (2009) i Dworkin (2009).

Aquest treball s'estructura de la següent manera: en primer lloc es desenvolupa el marc jurídic i teòric que emmarquen la recerca. En segon lloc, es presenta la recollida de dades, l'objecte d'estudi i el mètode emprat. Seguidament es desenvolupa l'anàlisi de les dades i els resultats obtinguts. I finalment, en un quart bloc, es desenvolupen les conclusions, amb una formulació sintètica dels resultats obtinguts.

1- MARC JURÍDIC I TEÒRIC:

1.1. MARC JURÍDIC:

Constitució Espanyola (CE) i Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC):

L'article 155 és el mecanisme de control i coacció estatal que preveu la CE amb la finalitat de garantir el compliment de les obligacions constitucionals i/o preservar l'interès general d'Espanya (concepte indeterminat), en supòsits d'extraordinària gravetat. Habilita al Govern de l'Estat per proposar i aplicar amb l'autorització prèvia del Senat, mesures coercitives adreçades a forçar una Comunitat Autònoma (CA) a corregir un incompliment contrari a l'ordenament constitucional.

S'inspira en l'article 37 de la Llei Fonamental de Bonn (*Bundeszwang* o coerció federal). En ambdós casos no es contempla la possibilitat de dissolució o suspensió d'òrgans territorials. El constituent es va plantejar fins a dues vegades la possibilitat de dissoldre les càmeres territorials, i en cap es va incorporar.

De l'article 155 es dedueix que s'ha de complir al menys un dels requisits materials per a la seva aplicació: que una CA no compleixi les obligacions que la CE o altres lleis li imposen; o que una CA actuï de forma que atempti greument contra l'interès general d'Espanya. El Govern central, un cop constatada la dita circumstància, haurà d'enviar un requeriment a la presidència de la CA per a que cesi les seves actuacions, i, desatès el requeriment, obtenir l'aprovació del Senat per majoria absoluta. Superada aquesta fase, el Govern central podrà adoptar les mesures necessàries per obligar la CA al compliment forçós de les obligacions o per a la protecció del interès general. Per a aquesta execució, el Govern podrà donar instruccions a totes les autoritats de la CA.

Només el Govern central és qui està facultat per valorar si alguna CA està incomplint obligacions o atemptant a l'interès general, i posar en marxa el 155. El dubte que plana és ¿fins a quin punt es pot limitar l'autonomia governativa i legislativa de la CA a la que s'apliqui aquest article, tenint en compte l'article 2 de la pròpia CE? La doctrina generalitzada creu que no és una facultat que permeti adoptar qualsevol mesura sense cap altre límit que l'acte d'autorització. Com tota previsió constitucional no es pot interpretar ni aplicar al marge de la resta de l'ordenament. No es poden desconèixer altres preceptes constitucionals ni el marc legal que regula les matèries que són objecte d'afectació. Tampoc es poden legitimar la limitació de drets fonamentals. I entre les limitacions més importants cal citar l'adequació i la proporcionalitat.

Reglament del Senat (RS):

La tramitació de l'article 155 es va substanciar segons l'article 189 del Reglament del Senat (RS).

Qualificació i admissió a tràmit per la Mesa del Senat, sense convocar prèviament la Junta de Portaveus per ser escoltada per la Mesa,¹ i amb majoria del PP, (21 octubre 2017) de l'acord remès pel Govern central, un cop feta suposadament, la verificació del compliment dels requisits exigits pels articles 155 CE i 189.1 RS: és a dir, contingut i abast de les mesures que el Senat hauria d'autoritzar, justificació d'haver-se efectuat el requeriment a la CA i el seu incompliment. Es va acordar²:

- La creació, d'acord amb l'article 189.2 RS, d'una Comissió Conjunta de les Comissions General de les CA i Constitucional, que seria l'encarregada d'elaborar la proposta sotmesa a consideració del ple.
- Declarar que només s'admetria els vots particulars presentats que impliquessin modificacions o condicionaments que alteressin aquella proposta, de manera que no serien admesos a tràmit els vots particulars que impliquessin oposició frontal o global a la proposta. L'argument era que aquest posicionament polític hauria de vehicular-se mitjançant el torn en contra al debat o mitjançant una votació negativa a les mesures proposades pel Govern central; sabent, d'antuvi, que no tindrien èxit, per la composició del ple.
- Delegar en el President del Senat (del PP) la qualificació dels vots particulars. Per tant, amb la potestat d'admetre o denegar a l'oposició el dret de defensar els seus arguments.

¹ Extracte de l'Acta de la Mesa: "[...] El Vicepresidente Segundo señala que de la lectura sistemática de los artículos 189.2, 58 y 51 del Reglamento del Senado podría deducirse la necesidad de que la Junta de Portavoces fuese oída en relación con la composición de la Comisión conjunta.

El Letrado Mayor señala que del tenor del artículo 51 del Reglamento del Senado se desprende que la Mesa debe oír a la Junta de Portavoces para fijar la composición de las Comisiones en su primera reunión de cada período de sesiones, por lo que al proponerse que la Comisión conjunta tenga el mismo número de miembros que las demás Comisiones de la Cámara y una distribución idéntica de aquellos entre los Grupos Parlamentarios, no sería necesaria la audiencia de la Junta de Portavoces, que ya mostró su parecer favorable a estos extremos al inicio del periodo de sesiones.

La Secretaria Tercera manifiesta que votará en contra del acuerdo que adopte la Mesa, al entender que no se ha producido un requerimiento válido a la Generalitat de Cataluña, que además no ha declarado la independencia, por lo que, siendo dicho requerimiento exigido por la Constitución y por el Reglamento del Senado para que pueda iniciarse el procedimiento, no está de acuerdo con que se inicie el mismo que, además, no contribuye a que se encuentre una solución a la situación que existe en Cataluña. [...]"

² El 24 d'octubre es van presentar 3 sol·licituds de reconsideració (PDMS; ERC; PDCAT) de l'Acord adoptat per la Mesa del Senat del dia 21 anterior (omissió del tràmit d'audiència de la Junta de Portaveus, opció de crear una comissió conjunta; aplicabilitat a aquesta comissió conjunta dels preceptes reglamentaris de la Comissió General de les CA; desacord sobre la no admissió de vots particulars d'oposició a l'Acord; delegació de la qualificació dels vots particulars al President del senat). La Mesa, en reunió del 24, va acordar per majoria desestimar íntegrament les sol·licituds.

ERC va demanar l'endemà, una sol·licitud per tal que el Ple deliberés i es pronunciés sobre l'acord de desestimació, perquè la resolució no va ser adoptada per unanimitat. La Mesa, en reunió del 26 d'octubre va deixar la resolució d'aquesta sol·licitud pendent, sense resoldre.

L'endemà, abans de començar el Ple, ERC va demanar la paraula per demanar el sentit de la resolució. El President va tallar la portaveu i li va dir que ja rebrien resposta quan es resolgués. Al tractar-se d'una sol·licitud en la que es demanava la suspensió del ple, facilitar als Grups el recurs presentat per tal que estudiessin el seu contingut i que el Ple es pronunciés, no haver resolt en temps podria assimilar-se a un acte de tràmit qualificat, que decideix directa o indirectament el fons de l'assumpte, determina la impossibilitat de continuar el procediment o produeix indefensió o perjudici irreparable a drets o interessos legítims.

Després es varen produir les reunions de la Ponència i de la Comissió (24 d'octubre de 2017). Constituïda la Comissió Conjunta, es va acordar en compliment de l'article 189.3 RS, dirigir-se al President de la CA per tal que remetés al Senat tots els antecedents, dades i al·legacions considerades pertinents, i perquè designés, si ho estimava oportú, la persona que assumiria la seva representació. Se li va donar de termini 45 hores. També es va acordar la designació de la Ponència encarregada de preparar la formulació de la proposta. Aquesta Comissió va durar 20 minuts. El president del Senat va remetre una carta al president de la CA on se li posava en coneixement tota aquesta informació i se li oferia la possibilitat d'intervenir en els debats a la Comissió Conjunta i al Ple³. El President va remetre les al·legacions i va designar al Delegat del Govern de la CA com a representant, i alternativament, als senadors Cleries (PDCAT) i Estradé (ERC). Amb tot, la Mesa no va deixar fer ús d'aquesta designació per representar el President.

La Ponència (26 d'octubre de 2017) va aprovar, per majoria, una proposta segons la qual s'autoritzaven les mesures proposades pel Govern central, però se li van introduir unes precisions. Es va procedir a la reunió de la Comissió Conjunta (26 d'octubre de 2017, per la tarda), suspesa abans de la votació, per tal que la Ponència, que s'havia mantingut viva, modifiqués la seva proposta. La Ponència va durar 20 minuts. Finalment, la Comissió va aprovar la proposta de la Ponència, mitjançant una votació nominal, per 22 vots a favor i 5 en contra.

En la sessió del Ple del Senat (27 d'octubre de 2017) es varen inadmetre 5 vots particulars, qualificats prèviament per part del President del Senat, per suposar una oposició global a la proposta aprovada per la Comissió Conjunta, mentre altres 9 vots particulars sí varen ser admesos a tràmit i sotmesos a votació. Varen ser aprovats 1 del Grup PP, 1 del Grup PSOE, i parcialment 1 del Grup Nacionalista.

Es va procedir a la votació de la proposta de la Comissió Conjunta, amb la incorporació dels vots particulars aprovats; va ser aprovada, amb els condicionaments i modificacions que varen afectar a l'àrea de les telecomunicacions (intervenció dels mitjans públics catalans) i les mesures dirigides al Parlament de Catalunya (mesures d'autorització prèvia per part de l'executiu central, de les matèries sotmeses a debat). Tot plegat, Comissió Conjunta i Ple no va arribar a les 10 hores de debat.

³ “[...] La Mesa de dicha Comisión ha manifestado su criterio favorable a que V.E., si lo considera oportuno, pueda intervenir en la misma [...]. La Junta de Portavoces, en su reunión del día de hoy, ha manifestado su criterio favorable a que V.E. si lo considera oportuno, pueda intervenir en el Pleno[...].”

1.2. MARC TEÒRIC: REVISIÓ DE LA LITERATURA RELACIONADA

L'article de Diamond & Morlino (2004) constitueix una bona introducció al concepte de qualitat de la democràcia que es vol analitzar en aquesta recerca. Aquests autors plantegen el concepte de "qualitat de la democràcia" com un ampli conglomerat de variables diferents, fins a 8 dimensions, integrants de la idea de democràcia, com un sistema en el qual els components interactuen els uns amb els altres i es reforcen mútuament, fins al punt que es solapen i de vegades no queda clar quin element de la democràcia acaba i quin comença. També analitzen quines condicions poden subvertir-les. Les 8 dimensions són:

- 1- Estat de dret
- 2- Participació
- 3- Competició
- 4- *Accountability* horitzontal
- 5- *Accountability* vertical
- 6- Respecte per les llibertats civils i polítiques
- 7- Igualtat
- 8- Capacitat de resposta o *responsiveness*

Les dimensions 1 a 5 són les procedimentals, les 6 i 7 són les dimensions substantives i la 8 la de resultat. Diamond & Morlino entenen que una democràcia de qualitat és aquella que comporta un alt grau de llibertat per als seus ciutadans; igualtat política; control popular sobre les polítiques públiques i els legisladors; mitjançant el funcionament estable d'institucions legítimes; i conforme a la legalitat.

La primera hipòtesi que comprovem en aquest treball, assenyala que és la dimensió Estat de dret principalment, la que queda subvertida, tot i admetre que altres dimensions queden afectades. Amb tot, i per limitar la recerca, em centraré en demostrar la subversió d'aquesta dimensió; inclou:

- Igualtat davant la llei
- Separació de poders
- Seguretat jurídica
- Dret procedimental

Aquests autors defineixen Estat de Dret com la dimensió procedimental sota la qual els ciutadans són iguals davant la llei; hi ha tribunals independents i les lleis són clares, conegudes públicament, universals, estables i no retroactives; el sistema legal defensa els drets polítics, els procediments de la democràcia, els drets civils de tothom i reforça l'autoritat d'institucions encarregades del control de responsabilitat.

Així mateix, els autors afirmen que aquesta dimensió queda subvertida si es donen les següents condicions:

- si els polítics fan ús de la llei com a arma política contra adversaris;
- si tenen la temptació d'omplir el poder judicial, especialment tribunals tipus Tribunal Constitucional o Tribunal Suprem, de partidaris polítics;

- si utilitzen els tribunals per reivindicar els propis interessos, enlloc de defensar-se contra accions estrictament il·legals;
- així com tenir una cultura política difusa, que visualitza la llei com un impediment per a realitzar els interessos propis.

Prenent de base aquestes condicions, la segona hipòtesi que es vol contrastar és que, en el debat per a l'aplicació de l'article 155 CE al Senat, no es va complir la teoria de la deliberació desenvolupada per Gutmann & Thompson (1996).

Garreta Leclercq (2009) analitza Gutmann & Thompson (1996) i Cohen (1997) quan afirma que, la legitimitat dels requisits que han de satisfer la justificació de decisions col·lectives depèn d'un procés de diàleg entre els ciutadans, que apel·lin a raons acceptables per a tots. Això implica reconeixement de l'altre com a un igual. Equival a donar prioritat a les propostes que puguin ser justificades en front dels altres interlocutors, i que siguin acceptables per ells. Si l'acció de l'Estat només estigués justificada en front d'un grup de ciutadans, es generaria una desigualtat inacceptable i no equitativa. Per tant, els ciutadans davant els quals no s'hagués complert amb el requisit de la justificació, no serien reconeguts com agents amb igual dignitat que la resta, ni tractats amb la deguda consideració i respecte.

Reconèixer les persones, diu Garreta Leclercq (2009), com a agents autònoms equival a reconèixer-los dotats d'igual dignitat i mereixedors d'igual respecte. La deliberació política té com a objectiu prendre decisions justes. I les democràcies es caracteritzen per profunds desacords ideològics, on els ciutadans subscriuen doctrines que poden resultar incompatibles o irreconciliables. El requisit deliberatiu de la justificació mútua exigeix que, encara que no s'aconsegueixi un consens, es doni suport a polítiques, recorrent a raons acceptables pels interlocutors. Sense l'acceptació per part de tots els afectats de les propostes sotmeses a deliberació, la presa de decisions per part de l'Estat no serien ni justificades ni legítimes.

El perill de perjudicar a tercers pot constituir una raó decisiva per abstenir-se de portar a terme accions que es basen en creences. Les creences dels agents són el transfons cognitiu sobre el que es basen els processos de deliberació i presa de decisions. Però la justificació mútua no hauria de ser concebuda com una justificació de creences. Al contrari, segons Garreta Leclercq (2009) es tracta d'una justificació d'accions, en un context determinat, la democràcia. La idea que introdueix la justificació mútua és que en el moment de justificar les propostes polítiques, els agents han de posar al marge coses en les que creuen, per donar una resposta adequada a les pressions que introdueix el context de deliberació. El que exigeix la justificació mútua és que la justificació de les accions es basi en formes de raonar acceptables per tots els afectats, per tal de satisfer l'exigència de respectar la igualtat, dignitat o l'autonomia dels agents. Això pot exigir deixar de banda allò que els agents creuen per aconseguir una justificació acceptable per als seus interlocutors. No fer-ho, implicaria una aplicació injusta. Segons Garreta Leclercq (2009), la reducció del contingut que té lloc quan es retrocedeix al terreny de les creences compartides, equivaldrà a una reducció de la probabilitat d'error. L'objectiu de la deliberació política, al final, no ha de ser el coneixement més precís de la realitat, sinó justificar decisions i accions de l'Estat. Per tant, la virtut epistèmica que ha de ser prioritzada en política és la de minimitzar la possibilitat d'error i perjudici al ciutadà i satisfer el requisit de justificació mútua.

D'altra banda, els politòlegs Levitsky i Ziblatt (2018) han estudiat el col·lapse, afebliment o falsejament de les democràcies contemporànies per la subversió de normes no escrites. Els seus arguments també em serviran per emmarcar les hipòtesis de treball. Segons aquests autors, les democràcies no col·lapsen tant pels cops d'Estat militars sinó pels propis líders electes i les institucions. Prenen, com a referència, els països europeus dels anys trenta que es varen convertir al feixisme, els llatinoamericans que varen acabar en dictadures militars als seixanta i l'ascens de líders autoritaris recents. Prenent com a base el treball de Linz, "La Ruptura de los Regímenes Democráticos" (1978), assenyalen 4 indicis per detectar autòcrates: 1- Si rebutja o hi ha un feble compromís amb les regles democràtiques del joc (ja sigui de paraula o per accions); 2- Nega la legitimitat dels adversaris; 3- Tolera o promou la violència; 4- Té intenció de limitar les llibertats civils dels adversaris, incloent els mitjans de comunicació. Per als autors, complir un sol d'aquests requisits denota un comportament autoritari.

Per a Levitsky i Ziblatt els líders demagògics són especialment perillosos si els sondejos demoscòpics els són favorables, però sobre tot, quan poden invocar alguna emergència nacional per tenir ocasió d'eliminar contrapoders que obstaculitzin la seva agenda. Segons la seva tesi, quan els partits conservadors són febles en termes organitzatius, són propensos a cercar el seu ressorgiment buscant líders extremistes procedents de l'exterior. En canvi, quan estan ben organitzats, és més fàcil que les coalicions que els impulsen es comprometin amb la democràcia si estan convençudes que poden guanyar a les urnes. Així doncs, els partits actuen com a filtres de protecció. Si s'erosiona el principi d'honestedat política, la constitució no protegeix: per exemple, polititzar els tribunals, l'ús excessiu del poder executiu per laminar el treball del legislatiu, l'existència de majories legislatives que apliquen el corró a les minories, la manipulació partidista del sistema electoral...

Els autors assenyalen la importància de les normes no escrites per a la preservació de la democràcia. En destaquen dues: la tolerància mútua entre els actors polítics (per tant, la voluntat col·lectiva de la classe política d'acceptar les discrepàncies) i la contenció en l'ús del poder institucional (per tant, autocontrol, tolerància i refrenar l'exercici del dret legal). Aconsellen no lluitar contra l'erosió de les normes amb desgast, doncs això incrementaria la polarització i debilitaria encara més les institucions. Cal organitzar-se, participar i no respondre en el mateix nivell. Lluitar contra l'abdicació col·lectiva. Preservar, enlloc de vulnerar, les regles democràtiques.

Levitsky i Ziblatt analitzen al president dels Estats Units Donald Trump, però marquen l'origen del procés amb Newt Gingrich, qui considerava als adversaris, enemics de la nació i la política, com una guerra. El procés pot resultar imperceptible, ja que es produeix un buidat de valors de manera subtil, inclús apel·lant a la Constitució, amb una pàtina de legalitat, erosionant les institucions des de dins.

La democràcia és deliberació i respecte, ha de ser l'administració civilitzada de la diferència, l'acord d'interessos diferents i contraposats i funciona millor quan les constitucions es reforcen amb normes democràtiques no escrites, com les assenyalades abans. Quan es perd el respecte per l'adversari polític, convertit en enemic irreconciliable, es nega la seva legitimitat i quan qualsevol possibilitat de ser derrotat s'atribueix a falsejament electoral, es promou un tipus de cultura del conflicte "terminal". No es vol ser transversal, sinó que es vol definir un camp

d'exclusió i de valors de negació de l'altre (atacant-lo d'antidemocràtic, antipatriòtic, terrorista, demonitzant, desconfiant, fomentant un clima de pànic o d'hostilitat...).

Els autors assenyalen dos perills: el que anomenen "aliances fatídiques", mitjançant les quals personalitats de prestigi impulsen figures autoritàries i/o carismàtiques. Segons Linz (1978) la mort d'una democràcia es pot retrotraure al moment en què un partit polític mostra afinitat amb els extremistes a la banda del seu espectre polític, enlloc de amb els partits moderats de l'altra banda de l'espectre. És a dir, quan els extremistes es postulen com a contrincants electorals, els partits moderats haurien de forjar una aliança per vèncer-los i salvar l'ordre polític democràtic. El segon perill és que la ciutadania tarda en adonar-se de que la democràcia està essent desmantellada. Quan les regles no escrites es violen repetidament, les societats tenen tendència a acostumar-se i deixar de considerar-ho una desviació, i finalment, es normalitza.

La segona hipòtesi planteja que, en el debat sostingut durant la tramitació de l'article 155 CE al Senat espanyol, no es compleix la teoria deliberativa de la democràcia.

Gutmann & Thompson (1996) defineixen la democràcia deliberativa com el procés mitjançant el qual els ciutadans i els seus representants, que mantenen desacords morals, continuen raonant conjuntament per aconseguir decisions mútuament acceptables. Centren la seva teoria en els desacords morals i la seva implicació per la política. Pel raonament moral calen imparcialitat, prudència i reciprocitat. Però en la seva teoria argumenten que el principi de reciprocitat és més apropiat, com a base de la política democràtica, que un enfocament basat en la imparcialitat o en la prudència. Quan els ciutadans raonen recíprocament, cerquen la cooperació social en termes de justícia, pel seu propi interès, i tracten de trobar maneres mútuament acceptables de resoldre els desacords morals. Que tinguem bones raons com individus de que una política sigui justa, no vol dir que col·lectivament tinguem suficient justificació per legislar sobre la base d'aquests raonaments. La deliberació és la manera més apropiada per resoldre col·lectivament els desacords morals. I no només és un mitjà per una finalitat, sinó també un mitjà per decidir quin mitjà són moralment requerits per perseguir la finalitat. La deliberació, diuen els autors, és un procés permanent que dóna resultats sempre provisionals perquè els desacords són permanents en les democràcies.

Per part de les teories estàndards de la democràcia (la procedimental i la constitucionalista) la deliberació mereix poca atenció. Els procedimentalistes, d'una banda, centren la seva atenció en la importància d'establir un procediment just o legítim de prendre decisions sobre temes morals controvertits. Defensen la regla de la majoria (ser governats per una part de la ciutadania, sempre provisional, ja que pot ser revisat per una majoria subsegüent) com a condició bàsica del procediment, perquè aconsegueix regles populars; els resultats de la majoria són legítims perquè el procediment és just, no perquè els resultats siguin justos. Així mateix, defensen els drets individuals necessaris per tal de crear un procediment democràtic just.

Els constitucionalistes, de l'altra banda, afegeixen els drets que tenen com a objectiu produir resultats garantits dels interessos individuals. Els autors posen

d'exemple Rawls⁴ qui afirma que les regles majoritàries es justifiquen com les millors disponible per assegurar una legislació justa i efectiva (teoria de la justícia). Limiten el procediment democràtic amb normes subjectes a interpretació: les majories no haurien de violar la llibertat bàsica dels seus conciutadans. Rawls no ofereix, però, una solució als conflictes morals.

Amb tot, procedimentalistes i constitucionalistes no es posen d'acord en quins drets tenen prioritats sobre el procediment democràtic. La defensa de la regla de la majoria pels procedimentalistes, com una manifestació de la voluntat popular, no satisfà el valor de la reciprocitat: decisions que violen llibertats bàsiques o oportunitats de qualsevol persona, no poden ser justificades només perquè resulten d'una regla de la majoria. Tot i aquesta limitació, els procediments són necessaris per una resolució pacífica dels conflictes morals, mentre respecti les llibertats bàsiques i les oportunitats individuals.

En canvi, la teoria de la democràcia deliberativa que defensen Gutmann & Thompson (1996) cerca omplir aquest dèficit. Veu la deliberació com un procés orientat als resultats. Els ciutadans deliberen amb l'objectiu de justificar les seves decisions col·lectives mútuament. La democràcia deliberativa no cerca els consens, sinó un consens moralment justificat. El seu concepte es basa en 3 principis: reciprocitat, publicitat i responsabilitat ("accountability"), els quals regulen el procés, i 3 més, llibertat bàsica, oportunitat bàsica i oportunitat justa, que governen el contingut de les polítiques. La reciprocitat és el principi més important. Argumenten, a més, que el procés de deliberació s'hauria d'ampliar a tot el procés polític, allò que ells anomenen "el terreny de la democràcia mitjana", fòrums que abasten qualsevol on els ciutadans han d'arribar conjuntament a decisions col·lectives sobre temes polítics (inclou sessions legislatives, procediments judicials, compareixences administratives, trobades d'organitzacions de base, associacions professionals, trobades d'accionistes, comitès de ciutadans als hospitals o altres institucions...).

Les decisions polítiques són d'obligat compliment col·lectivament, i per tant, s'han de poder justificar a tots aquells als quals van dirigides. Per tant, la reciprocitat tracta d'oferir raons que tots els implicats poden reconèixer que comparteixen, i alhora, els ciutadans reconeixen i es respecten uns als altres com a agents morals, no merament com a objectes abstractes amb raonaments morals diferents. Així mateix, els debats morals tenen lloc en fòrums públics, i el principi de publicitat captura aquesta característica. Els agents són ciutadans, funcionaris i representants que són responsables, uns amb els altres, per les seves accions polítiques. Per tant, la "accountability" captura aquesta característica dels desacords morals en política.

La democràcia deliberativa encoratja els ciutadans a encarar els seus problemes tot escoltant les demandes morals dels altres. Per tant, no assumeix que els resultats de les deliberacions siguin justes, sinó que els seus resultats seran justificats al ulls de tothom.

Segons els autors hi han 4 fonts de conflicte moral: escassetat de recursos, limitada generositat de la natura humana, valors incompatibles i enteniment

⁴ "Some form of majority rule is justified as the best available way of insuring just and effective legislation. Is it compatible with equal liberty and possesses a certain naturalness; for if minority rule is allowed, there is no obvious criterion to select which one is to decide and equality is violated"

incomplet. Perquè el problema dels conflictes morals s'origina, no només entre persones, sinó també entre valors morals (els autors posen d'exemple els posicionaments entorn el tema de l'avortament, dels embarassos subrogats, etc.). Es tracta de conflictes morals sobre determinats temes sobre els quals no tenim (de moment) la resposta correcta. Per tant, a la proposta de Hume sobre les dues circumstàncies de conflicte moral (escassetat i limitada generositat) els autors afegeixen valors incompatibles i coneixement o enteniment incomplet. Tots quatre creen irreductibles conflictes morals en la política. Amb tot, els principis i valors en els que vivim són provisionals, formats i revisats contínuament en un procés de producció i resolució de conflictes morals en la vida pública.

La deliberació pot clarificar la natura d'un conflicte moral, ajudant a distingir entre moral, amoral o immoral, i entre valors compatibles i incompatibles. Els ciutadans i representants poden aprendre un de l'altre, reconèixer-se els errors i desenvolupar nous punts de vista. Quan les majories estan obligades a oferir raons a les minories que dissenteixen, exposen la seva posició a la crítica i donen a les minories l'oportunitat de persuadir les majories de la justícia de les seves posicions. En democràcia l'assumpció de que nosaltres sabem la veritat política no pot ser justificada si abans no hem deliberat amb aquells que tenen alguna cosa a dir sobre assumptes que afecten les seves vides, i hi estan d'acord. Aquest posicionament comporta reconèixer un estatus d'igualtat als ciutadans. Aquesta disposició a cercar raons justificables mútuament és el centre del procés deliberatiu.

La perspectiva deliberativa no s'adreça als qui rebutgen l'objectiu de trobar termes justos per a la cooperació social. No hi ha cap perspectiva moral en política que pugui anar bé a aquest tipus de persones, ja que rebutgen de manera total les creences dels adversaris. La reciprocitat prescriu respecte mutu. Històricament, diuen els autors, les majories que rebutgen la reciprocitat han intentat suprimir les minories que tenen punts de vista moral diferents, amb instruments diferents: creuades, inquisicions, censura, ostracisme, discriminació social...de fet, la mera tolerància fa el progrés moral col·lectiu més difícil. En canvi, la democràcia deliberativa ofereix una classe de ciutadania més robusta, mitjançant l'afirmació del valor del respecte mutu (que inclou el respecte a la dignitat humana). És una forma d'estar d'acord, en el desacord. La reciprocitat proposa una base sobre la qual aquells que moralment tenen un desacord, poden cooperar, i poden ser criticats només mitjançant la proposta d'una base alternativa. És estar obert a la possibilitat de canviar de pensament i modificar les posicions, en una posició contrària al dogmatisme, l'arrogància o la ignorància. És una perspectiva que encoratja el cultiu de virtuts cíviques que poden guiar els ciutadans quan s'enfronten als desacords morals d'una societat plural. Els ajuda a resoldre els conflictes morals amb justícia i, quan no els poden resoldre, els capacita per treballar plegats mitjançant el respecte mutu.

Tal com he plantejat al principi, la tercera hipòtesi és que, en el cas analitzat, no només no es compleix la Teoria de la Deliberació, tal i com ha estat plantejat per les aportacions de Gutmann & Thompson (1996) i Garreta Leclercq (2009), sinó que acaben prevalent les majories, per damunt del que és just, tal i com es planteja als treballs de Waldron (2009) i Dworkin (2009).

Dworkin no és un entusiasta de les regles majoritàries. De fet, creu que les majories no atorguen ni legitimitat ni justícia. No són garantia de correcció ni

necessàriament democràtiques (com és el cas de contextos en els quals les decisions preses per uns pocs, afecten a milions de persones, com algunes decisions judicials resultat de majories molt ajustades)⁵. És obvi que en política no s'han de prendre les decisions per sorteig. L'autor afirma que quan les decisions col·lectives tenen conseqüències de gran abast per la vida de la gent, l'opinió de la majoria pot no ser millor que la de la minoria, però és més probable que sigui millor que una decisió sotmesa a l'atzar. Amb tot, creu que les regles majoritàries no són intrínsecament justes o valuoses. El què sí concedeix Dworkin és que la decisió majoritària podria ser apropiada per decisions generals, però no per utilitzar entre els objectes a escollir, entre casos individuals. És el que Waldron (2009) distingeix entre escollir entre particulars i escollir entre casos generals de política.

Waldron, per la seva banda, no creu que la regla majoritària sigui sempre inapropiada per decisions individuals. De fet, s'utilitzen per escollir els representants electes. Inclús es donen casos judicials on la vida d'un reu depèn de la decisió majoritària del tribunal. Hi ha la convicció general que, en les democràcies, els assumptes que afecten a una comunitat han de ser decidits per tots els membres. Cada persona ha de ser escoltada per una qüestió de respecte elemental a les persones. Ara bé, cap veu hauria de comptar més que cap altra. El principi de la decisió majoritària, segons Waldron, compleix aquests requisits. I si volem que el procediment satisfaci les limitacions de decisió, neutralitat, igualtat i capacitat positiva de reacció, llavors el principi majoritari és l'únic principi útil. Dworkin, en canvi, no creu que el principi majoritari sigui ni neutre ni igualitari.

Això s'enllaça amb els arguments que presenta Arzoz (2015) sobre les majories i les minories a rel d'un dels temes recurrents en l'agenda política d'Espanya: la via de la reforma constitucional per permetre un referèndum d'autodeterminació. Diu Arzoz (2015): "*La sentencia 42/2014 [...] afirma que el derecho a decidir [...] aparece proclamado [...] como una aspiración política a la que solo puede llegarse mediante un proceso ajustado a la legalidad constitucional [...] el deber de lealtad constitucional [...] requiere que si la Asamblea legislativa de una CA [...] formulase una propuesta en tal sentido, el Parlamento español deberá entrar a considerarla [...]. El reconocimiento del derecho a decidir se queda en agua de borrajas si quien tiene ese derecho no tiene la mayoría necesaria para poder llevarlo a efecto [...] el punto ciego constitucional [...]. En las circunstancias políticas españolas es imposible modificar la CE, sin tener al mismo tiempo el apoyo de los partidos mayoritarios. La mayoría política [...] puede utilizar el Derecho constitucional [...] contra la voluntad de la minoría, que no está en situación de cambiar las reglas de juego [...]. A la mayoría le basta el inmovilismo [...]*".

Al llarg del debat del 155 surt l'argument de la reforma constitucional com a via alternativa proposada pels partits espanyolistes, obviant aquestes limitacions que afecten a la possibilitat de portar-la a terme amb èxit. És un posicionament cínic que comporta un atzucac del que no hi ha sortida exitosa per als promotors del referèndum, i que tenen la causa en l'ús que es fa de les majories en detriment del que és just⁶. Els catalans som una minoria permanent, una situació que no

⁵ L'autor posa l'exemple del bot salvavides sobre carregat i per salvar el passatger, un passatger ha de ser sacrificat. La decisió presa per majoria seria la pitjor possible, ja que estaria subjecta a lligams i antagonismes personals, que un sistema basat en l'atzar no tindria.

⁶ Fins a quatre tractats internacionals ratificats per Espanya reconeixen el dret a l'autodeterminació dels pobles: La Carta de les Nacions Unides de 1945; el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, de

solen analitzar els autors mencionats més amunt, que generalment estudien les disputes ideològiques. Autors com Kimlicka, en canvi, si han analitzat les disputes entre majories i minories nacionals⁷.

les Nacions Unides, de 1966; els Principis de Helsinki, de 1975 de l'OSCE; i la Carta de París per a una nova Europa, de 1990, de l'OSCE.

⁷ Kymlicka sosté que l'acomodació de la diferència és l'essència de la vertadera igualtat, i que en els Estats multinacionals i poliètnics hi conviuen diferents tipus de grups (minories nacionals, grups ètnics, etc.) subjectes de diferents drets: *drets d'autogovern*, que deriven de l'existència de nacions sense Estat que reivindiquen autonomia política. Kymlicka entén aquests drets com a inherents i permanents, i argumenta que rebutjar les demandes d'autogovern d'una minoria sol comportar de retruc el creixement de l'interès per la secessió. En segon lloc, els *drets poliètnics*, de rellevància en Estats receptors d'immigració i en què les comunitats nouvingudes desitgen mantenir el patrimoni ètnic i no assimilar-se per complet al país d'acollida. Per últim, els *drets de representació*, que consisteixen a garantir una certa visibilitat i representativitat a diferents minories en les institucions de l'Estat. Per exemple, garantir un nombre d'escons al parlament. Segons aquest autor, la situació de minorització de les minories nacionals històriques no és escollida sinó sobrevinguda com a conseqüència de l'annexió a l'Estat.

2. RECOLLIDA DE DADES

Definició de l'objecte d'estudi:

En aquesta part, es procedeix a l'anàlisi del debat de l'Acord adoptat pel Consell de Ministres, en la seva reunió celebrada el 21 d'octubre de 2017, pel qual, en aplicació d'allò disposat a l'article 155 de la Constitució, es té per no atès el requeriment plantejat al President de la Generalitat de Catalunya; aquest debat es va substanciar els dies 24 i 26 d'octubre de 2017 (en el si de la Comissió conjunta de les Comissions General de les Comunitats Autònomes i Constitucional) i al Ple del Senat el dia 27 d'octubre de 2017. No es pot procedir a l'anàlisi del contingut del debat de la sessió de la Ponència perquè no en queden registres escrits.

Mètode:

Es tracta d'un mètode semi-estructurat, mitjançant l'extracció dels arguments principals sostinguts al debat, a través de l'anàlisi qualitativa dels relats i la classificació dels arguments utilitzats.

Les fonts d'on s'obtenen les dades es troben al Diari de Sessions de les Corts Generals, de la XII Legislatura, accessible al web del Senat espanyol i les Actes de la Mesa i de la Comissió conjunta.

Els casos que s'observen, doncs, són les intervencions dels representants del Govern espanyol i portaveus dels diferents Grups Polítics als quals se'ls va donar veu en les fases del procediment.

Quant a la validesa i fiabilitat de les mesures, en cas de repetir-se el mesurament el resultat produït seria similar, tot i que s'assumeix que és un estudi qualitatiu amb un ampli marge d'interpretació. S'han comptabilitzat totes les paraules i/o frases, encara que siguin repeticions, perquè assumeixo que la reiteració denota la importància que l'orador posa als mots, la intencionalitat, ja sigui en positiu o en negatiu.

Respecte al mètode d'anàlisi, és comparatiu i per integrar la informació, es relacionen entre si les categories obtingudes i amb els fonaments teòrics de la recerca.

De totes les categories, els arguments es classifiquen en:

- 1- Ètic/morals
- 2- Legals
- 3- Polítics

El sistema de categories que utilitzo s'inspira en el proposat pels autors Barreda i Galofré (2000) atès que pot ser utilitzat com a base per a l'anàlisi de discursos polítics com els debats parlamentaris, però amb les variacions adaptades al discurs analitzat. S'adjunta com a annex el sistema de categories proposat, així com el document de la recollida de dades amb la comptabilització de les categories, per a cada partit polític.

3. RESULTATS I ANÀLISI:

Agrupant dades, els resultats són els següents:

	LEGALS	POLÍTICS	ÈTICS
PP	566	635	299
PSOE	206	369	128
PDCAT	199	325	136
PNB	202	216	147
ERC	154	493	73
PDMS	321	558	250
GOMERA	37	31	21
COAL.CANARIA	36	49	45
COMPROMÍS	29	114	98
BILDU	34	76	40
C'S	18	65	36
HERREÑA	26	16	13
N. CANARIA	15	20	37
FORO	23	64	25
UPN	102	59	32

Llistat de les cinc categories que s'han emprat més:

	pp	psoe	pdcat	pnb	erc	pdms	gomera	cc	com	bil	cs	hñ	nc	for	upn
Què es diu dels adversaris	1	1	1	2	1	1	4	3	1	1	1	4		1	
Institucions estatals	2	4	3	3		4	5			5		1	5		1
Valors en positiu	3	2	4	1		3	1	1	5	3		2	2	3	3
Lleis/legalitat/jurídics	4						2							4	2
Valors en negatiu	5	3	2	4	4	2		5	2	2	2		1	2	
Què es diu del propi partit		2			3			4	4		3	5			5
Independència/secessió		5													
Institucions autonòmiques			5	5	5		3				4				
Econòmic/fiscal/pol.sect.					2										
Benestar/drets socials						5									
Conflicte/fractura social								2	3		3		3		
Pol.comparada/ref. a la resta del món										4					
Autogov/suspensió											5				
Constitució												3			4
Separació poders/interv.												5			
Identitat nac.subestatal													4		
Governab.en negatiu/erosió														5	

Es mostren 17, dels 42 tipus d'arguments utilitzats, i tal i com es pot comprovar a la taula, els partits es concentren en els 5-6 primers. Les caselles més fosques mostren l'argument més utilitzat i en intensitat decreixent es mostren la resta.

El gran gruix d'arguments utilitzats són polítics (en verd) i es centren en atacar als adversaris, o referir-se directament a ells. Fins a 9 partits el tenen com a principal argument (caselles més fosques).

El segon tipus d'arguments més utilitzats són els ètics (en blau turquesa), principalment, els valors en positiu (diàleg, debat, respecte, solucions, acords...) que han de guiar la cultura política en general, i del conflicte del 155 en particular. Igual d'important també és el bloc dels valors ètics en negatiu, es a dir, referències a la manca de valors positius en l'adversari, que són utilitzats com a segon principal argument, per 6 partits.

El tercer bloc, són arguments legals (en groc); principalment les referències a institucions d'àmbit estatal (inclou, executiu, legislatiu, judicial, TC, etc.). Els arguments legals inclou referències a Lleis/legalitat; Constitució; Autogovern/suspensió; Separació de poders/intervenció, etc.

H1: Qualitat Baixa de la dimensió Estat de Dret:

Com a introducció, i respecte a mesures per ponderar la governança i qualitat de les institucions, es pot prendre de referència l'indicador de percepció de la corrupció de Transparency International, que situa Espanya, al 2017, en el rànquing 42/180 dels països corruptes i un score de 57/100, a mig camí entre corrupte i net. Aquest indicador serveix per il·lustrar la situació de les institucions espanyoles en l'imaginari col·lectiu respecte a la corrupció.

Quant al contingut de l'Acord de 27 d'octubre de 2017, pel qual el Senat autoritza al Govern estatal les mesures, incideix en la separació de poders i vulnera l'Estat de Dret, al permetre que el govern central exerceixi atribucions no previstes en la CE ni l'EAC (dissoldre el Parlament, convocar eleccions, cessar al President i membres del Govern català). L'Administració de la Generalitat es va intervenir sense especificar les mesures concretes ni la intensitat i extensió, i sense determinar els actes administratius objecte de substitució (vulnerant els articles 1, 2, 71 i 143 EAC). La intervenció de les finances de la Generalitat vulnera l'article 2 CE i 201 i 202 EAC. La supressió d'oficines, càrrecs i comissions és contrària a l'article 2 CE i 143 EAC.

Així mateix es va vulnerar el dret fonamental a la tutela judicial efectiva, ja que l'acord no es podia recórrer fins al moment en el qual s'haguessin acabat els seus efectes; la decisió del TC de suspendre el termini d'al·legacions al Govern de la Generalitat en els recursos d'inconstitucionalitat presentats implica que la resolució dels recursos es produirà quan ja hagi desaparegut el seu objecte; es va desvirtuar el sistema institucional constitucional i la separació de poders, es varen usurpar competències i funcions, amb afectacions a l'Estat de Dret i al dret fonamental a la participació política (art. 32.1 CE, art. 21 de la Declaració Universal de Drets Humans, art. 25 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics; art. 3 Conveni Europeu de Drets Humans) i d'accés en condicions d'igualtat a les funcions i càrrecs públics dels/de les diputats/des del Parlament;

Seguint les Conclusions sobre la inconstitucionalitat i la vulneració de drets fonamentals via article 155 CE de la Comissió de Defensa de l'ICAB i del Col·lectiu Praga (2017), les mesures adoptades eren inconstitucionals perquè el requeriment previ no indica quines són les obligacions constitucionals que s'afirmen incomplertes i no defineix la finalitat de les mesures que es pretenen adoptar; la

tramitació pel Senat és inconstitucional perquè no va complir amb la seva funció de control, ja que les mesures aprovades eren propostes genèriques i de decisió futura que es deixaven en mans del Govern de l'Estat. Les mesures no s'ajustaven als principis jurídics de concreció, necessitat i idoneïtat i proporcionalitat, no responen a les finalitats previstes a l'article 155 CE, el qual només permet mesures indispensables per obligar al compliment d'obligacions constitucionals incomplertes o per protegir l'interès general. No permet substituir a les autoritats catalanes, ni desapoderar-les de les seves competències i funcions. Les mesures de l'article 155 CE són d'execució, i han de ser aplicades de manera restrictiva, mai de forma genèrica ni expansiva. L'autonomia, entesa com a direcció política i jurídica, no pot ser objecte de transferència al Govern de l'Estat, fer-ho suposa la vulneració dels articles 2 i 152.2 CE, contra l'ordre constitucional de distribució de competències.

Al debat va emergir repetidament denúncies en el mateix sentit:

PDCAT: "[...] ¿Dar instrucciones es decapitar políticamente al Gobierno de la Generalitat, a su presidente? ¿Dar instrucciones es usurparle la competencia de convocar elecciones [...]? Señorías, esto es un golpe de Estado del nacionalismo español del Gobierno del PP, del PSOE y de Ciudadanos, contra las instituciones [...] democráticas de Cataluña [...] las instrucciones de las cuales habla el 155 no pueden suspender la Constitución y el Estatut, porque también hay un artículo 152 [...] que dice que para modificarse un estatuto se ha de tramitar según lo que dice el estatuto, no según lo que dice el Gobierno del PP [...] se saltan el Estado de Derecho [...]"

PDMS: "[...] mi grupo ha solicitado que se aplazara esta comisión y este pleno, porque creemos que se están poniendo unos plazos que pueden perjudicar la resolución del conflicto [...] llega el acuerdo del Consejo de Ministros el sábado y se reúne la Mesa del Senado para ordenar los debates sin Junta de Portavoces. Los grupos parlamentarios [...] nos encontramos el registro cerrado hasta que acabara la Mesa, por lo que no pudimos hacer ninguna consideración sobre cómo se podía participar en [...] este debate. La Mesa nos ha dicho textualmente que no caben votos particulares que manifiesten el rechazo global de la propuesta. Las enmiendas se llaman aportaciones. Según el calendario fijado por la Mesa, hoy estoy haciendo un turno en contra y no sé de qué, porque la ponencia no ha acabado sus trabajos. Hace dos horas hemos obtenido [...] el informe de la ponencia, y eso es un acta [...] estoy haciendo un turno en contra de un acta [...] el requerimiento [...] delimita la desobediencia [...] todas las medidas posteriores deben ir encaminadas a lo único que se le ha requerido [...] o sea el Consejo de Ministros nos trae una solicitud de aplicación del artículo 155 que contradice el punto segundo del propio artículo 155 [...]"

PNB: "[...] hemos tenido el turno en contra y yo esperaba una confrontación de ideas [...] por parte del Gobierno [...] en un tema de tanto calado me encuentro con que no sé qué tengo que rebatir ni a quién, porque he intervenido hace poco y vuelvo a intervenir [...]¿hubo declaración de independencia? [...] están basando todo el desarrollo del artículo 155 sobre algo que no ha ocurrido [...] tienen tantas ganas de aplicar el 155 que incluso hacen caso omiso a las reformas legislativas promovidas por

ustedes mismos. En 2015 realizaron una reforma de la LOTC [...] solos [...] con un procedimiento [...] de lectura única [...] para aplicarlo en situaciones como estas [...] el Tribunal Constitucional no ha sido capaz de hacerse valer y cumplir las sentencias y resoluciones que se dice que no se han cumplido? [...] sustraerle todo el poder al TC [...] y asumir como Ejecutivo todo lo que a ustedes no les compete [...] están cometiendo un fraude de ley [...]"

ERC: "[...] Si nos atenemos a la literalidad del artículo 155 [...] cuando una comunidad autónoma no cumpla con el contenido de alguna ley, puede obligarla a cumplir [...] y dar instrucciones [...] si [...] se ha quedado sin Gobierno [...] ¿a quién va a obligar? [...] para obligar a alguien, tiene que estar en el ejercicio de sus funciones [...] las instrucciones se las estarían dando a ustedes mismos [...] el 155 no es la herramienta adecuada para afrontar un conflicto de soberanías [...] Fraga presentó un voto particular que decía: el Gobierno [...] puede acordar la intervención en una región autónoma [...] asumiendo [...] todos los poderes. Si se hubiera aprobado ese voto particular, ustedes sí que podrían utilizar el 155 para suprimir la Generalitat y usurpar y sustituir a su Gobierno [...] el Senado no puede autorizar al Gobierno español al cese del [...] Govern de la Generalitat [...] La facultad de dar instrucciones [...] no puede implicar su destitución o cese [...] son medidas [...] inconstitucionales [...] supone suspender la configuración del autogobierno [...]"

L'article 155 CE es va introduir seguint el model de l'article 37 de la Llei Fonamental de Bonn. Però amplia el pressupòsit afegint l'actuació que atempti greument a l'interès general d'Espanya i el requeriment previ al president de la CA. Al requeriment del Govern de confirmar si havia declarat la independència i n'ordenava la revocació, el President va contestar demanat una reunió per obrir un procés de diàleg, que va quedar sense resposta per part del Govern central. És més, el Govern va entendre el requeriment desatès, cosa que li va permetre iniciar el 155.

En dues ocasions es pretenia introduir la possibilitat de dissoldre l'assemblea regional, però en tots dos casos les esmenes no van prosperar. Es va rebutjar especificar-ho com a mesures possibles. I el fet que s'hi presentessin, com diu Albertí (2018), indica que no s'hi consideraven implícites i que, si es volien incloure, calia citar-les de forma explícita a dins de la CE (congruent amb l'experiència comparada d'Àustria, Itàlia i Portugal). El 155 té unes limitacions: no pot servir per reformar la CE ni el bloc de la constitucionalitat, ni pot ser utilitzat per alterar les regles d'organització territorial, i no pot afectar drets i llibertats constitucionalment reconeguts.

Quant a la tramitació, l'Acord del Senat ha estat objecte de dos recursos d'inconstitucionalitat, admesos a tràmit (50 diputats del Grup PDMS i pel Parlament de Catalunya). Però el TC renuncia explícitament a resoldre'ls fins que deixi de estar en vigor el RD 944/2017 que habilitava el Consell de Ministres per exercir les funcions que corresponen al Govern de la Generalitat, cosa que comporta denegar la justícia constitucional efectiva.

Es pot observar, com remarca Albertí (2018), una manca de congruència entre el requeriment inicial del dia 11 d'octubre i l'Acord del Consell de Ministres del 21 pel

qual es té per desatès. L'inicial demana que confirmi si s'ha declarat la independència i el requereix que n'ordeni la revocació. En canvi el del 21 d'octubre amplia l'àmbit al·ludint a un incompliment manifest, deliberat de les obligacions constitucionals, a través d'un procés de secessió, amb desobediència rebel, sistemàtica i conscient dels requeriments del TC, afectant greument l'interès general d'Espanya.

El Senat no va valorar, en l'Acord del 27 d'octubre, ni el requeriment previ, ni la resposta del President, com estableix l'article 189.1 del reglament.

PP: [...] La comparecencia del presidente de la Generalitat [...] el día 10 dando validez al resultado del referéndum [...] afirmando que iba a proponer suspender sus efectos e iniciar un diálogo con el Gobierno de España fue la gota que colmó el vaso. Aún así se le ofreció [...] en dos ocasiones aclarar si se había llevado a cabo o no una declaración de independencia [...] no contestó al requerimiento ... prefirió mandar una carta [...] bastaba con la renuncia explícita [...] a continuar promoviendo [...] decisiones contrarias a la CE [...] Fue él quien eligió que el proceso que establece el artículo 155 CE continuara adelante [...] Perseguimos 4 propósitos [...] volver a la legalidad [...] recuperar la confianza [...] mantener los altos niveles de crecimiento y creación de empleo [...] celebrar elecciones en una situación de normalidad institucional [...] la facultad de disolver el Parlamento [...] pasará al presidente del Gobierno [...] proceder al cese del presidente [...] y del Gobierno (Aplausos del PP)

Si no se sabia del cert si s'havia declarat o no la independència, per què s'havia de renunciar a quelcom que no se sabia del cert si s'havia produït?

Cap de les mesures adoptades resultava adequada per aconseguir la finalitat perseguida. Es podien haver utilitzat alternatives menys lesives. De fet, la dissolució del Parlament i la convocatòria d'eleccions podien reproduir la mateixa situació política de la que s'intentava sortir, com així va succeir el 21 de desembre.

PDMS: "[...] cuántos tribunales constitucionales y [...] 155 van a necesitar para impedir la independencia de Cataluña dentro de una década cuando lleguen al 60% [...] así se rompe España [...] convierten la Constitución en un problema [...] El 155 significa la liquidación de aquellos consensos y es la intervención por la vía rápida y autoritaria del autogobierno de Cataluña [...] Nada de lo sucedido en Cataluña les da a ustedes poder para incumplir la Constitución, ni para abusar de su poder ¿Cómo se atreven, señorías? Con su ya probada corrupción piden ustedes respeto por la ley [...]"

PNB: "[...] El PNV no apoyó la Constitución porque, entre otras razones, [...] contenía preceptos como el 155, que dan al Gobierno central una supremacía y una capacidad discrecional absoluta para imponerse sobre otras instituciones [...] Lo que incluso en el proceso constituyente se rechazó, hoy se aprueba [...]. Señor Rajoy, está usted inventándose la ley [...]"

PDCAT: "[...] usted [...] ayer invocaban al Consejo de Garantías Estatutarias, pero ayer el Consejo [...] dijo claramente que ustedes no

pueden cesar al Govern, que usted no puede convocar elecciones, que usted ni puede atacar a la escuela de Cataluña, y que usted no puede intervenir los medios públicos de Cataluña [...] esto es un ataque, señor Rajoy, a la democracia, porque usted dice que no suspende la autonomía, pero es que va más allá: usted suspende la democracia en Cataluña [...]”.

COMPROMÍS: “[...] *erró ayer, y mucho, la Mesa de la Comisión al impedir que el representante de la Generalitat de Catalunya pudiera expresarse [...]*”.

BILDU: “[...] *El señor presidente estaba hablando de derrocar a un Gobierno y poner un Gobierno de concentración técnico. ¿Qué es eso? Eso es lo más parecido a lo que hizo el señor Tejero en su propuesta del 23F. Golpismo [...] ir en contra de la Constitución defendiendo la Constitución [...]*”.

H2: No Teoria de la Deliberació:

Com assenyala Albertí (2018) existeixen tres vies per resoldre els conflictes: la negociació, els recurs als tribunals i la imposició coactiva. La que prima a l'ordenament espanyol és la jurisdiccional.

El President va contestar al requeriment que si el Govern persistia en impedir el diàleg y continuar amb la repressió, el Parlament hauria de procedir a votar la declaració d'independència que no va votar el dia 10 d'octubre. En aquest sentit, i com deia abans, no es va prendre en consideració ni es va valorar la resposta del President, ni en relació a la negativa que hagués declarat la independència ni en relació a la proposta d'obrir un procés de diàleg.

En la reunió de la Mesa i Portaveus del 26 d'octubre es va rebutjar que actués com a representant del president el delegat del Govern el senyor Mascarell.⁸ El propi procés de deliberació del Senat va quedar afectat pel fet que el Senat impedís que pogués comparèixer el representant personal designat pel president. Com assenyala Albertí (2018), no s'entén el perjudici que podia causar el fet que el representant del President no fos un membre del Govern de la Generalitat, que és la raó que es va al·legar per denegar-li la representació (es parla de manca de respecte⁹), ni quin podia ser el fonament jurídic de la negativa.

⁸ Acta 1 de la Comissió “[...]El Sr. Cleries i González (GPN) plantea la posibilidad de que el M.H. Sr. Presidente de la Generalitat de Catalunya, pueda intervenir ante la Comisión Conjunta en el día de mañana, miércoles 25 de octubre, con la finalidad de poder formular alegaciones en persona antes de que se reúna la Ponencia que ha de preparar la propuesta que aprobará el día 26 la Comisión. El Sr. Estradé Palau (GPER) se suma a la petición e indica que ello permitiría que el Sr. Puigdemont Casamajó, pudiera alegar no sólo por escrito sino también de forma personal. El Sr. Guardingo Martínez (GPPOD) también es favorable a esta posibilidad, dado que el Reglamento del Senado prevé la figura de un representante además de la documentación que se pueda remitir [...]”

⁹ Acta 2 de la Comissió: “[...] El Sr. Presidente anuncia que, aunque llegó tras el cierre del plazo dado por la Comisión, se ha admitido a trámite el escrito nº. de registro 65.384, remitido por el Presidente de la Generalitat, en el que adjunta las alegaciones solicitadas al amparo del artículo 189.3 del Reglamento del Senado y designa al Sr. Ferran Mascarell i Canalda, delegado del Gobierno de la Generalitat en Madrid, para que asuma su representación a los efectos requeridos. Y alternativamente, en el caso que no fuera posible, confiere dicha representación a los senadores Sres. Josep Lluís Cleries y Miquel Àngel Estradé. El Sr. Guardingo Martínez (GPPOD) se declara a favor de que el Sr. Mascarell i Canalda pueda intervenir en la sesión de la Comisión. El Sr. Barreiro Fernández (GPP) se opone a ello, pues considera que la participación en la Comisión y en el Pleno se había abierto al Presidente Puigdemont y que cualquier otra alternativa es una falta de respeto al Senado.”

Analitzant el debat, en el paràgraf de sota, la Vicepresidenta del Govern, admet que el debat no és sobre ideologies, sinó sobre legalitat, és a dir, admet que no és un debat polític, sinó jurídic. I el PSOE admet que les mesures no s'acceptaran fàcilment per aquells a qui van dirigides, cosa que atempta contra el principi de reciprocitat que ha de guiar tota democràcia deliberativa.

PP: "[...] De lo que estamos hablando aquí [...] no es de ideas ni ideologías; todas pueden defenderse en democracia [...] hablamos de respeto, de libertad, de convivencia [...] de todo aquello a lo que [...] juramos lealtad [...] tenemos que seguir cumpliendo con nuestro deber [...]"

PSOE: "[...] habrá dificultades para que algunos acepten las medidas [...] pero [...] la mayoría de la sociedad de Cataluña [...] comprenderá que la aplicación es excepcional y que puede ser mínimamente percibida [...] porque se apacigüen los ánimos, se vuelva al trabajo, a la actividad y a las vidas cotidianas [...]"

També el debat inclou tractament dels adversaris amb menyspreu i indignitat, hi ha manca de reconeixement d'altri, mentides i ús de la demagògia:

PSOE: "[...] los independentistas juegan a lo heroico y están rozando el ridículo. El Gobierno de Cataluña ha mentido [...] ha intentado convencer a la ciudadanía de que les falta la libertad [...] por cierto, libertad admirada y reconocida internacionalmente [...] Y las mentiras [...] rozan el delirio [...] Los independentistas han estado demasiado ciegos y demasiado invadidos por una obsesión [...] han dicho hasta la saciedad [...] aquello de que España les roba [...] resulta [...] irracional que está a punto de cristalizar en una nueva forma de fanatismo [...] infantil [...] cruel [...] España no les roba, con España ustedes comparten [...] es exactamente el mismo discurso [...] que esgrime la extrema derecha europea [...] la Cataluña oprimida. Han intentado colocar su bárbara calumnia en el ámbito internacional [...] ese relato victimista [...] tienen alterada la percepción de la realidad, que hacen un uso de los acontecimientos manipulador y pertinaz [...] Están ustedes tan obsesionados con una república independiente de su casa que están dispuestos a poner en riesgo una autonomía que ya les hace muy independientes y muy dignos [...] no existe ni un solo argumento racional que sostenga que tiene más ventajas vivir en Cataluña en un Estado independiente [...] esa patria de rencores y cuentas pendientes [...]"

PP: "[...] se ha intentado plantear este debate [...] con una carga de victimismo [...] en democracia la ley es el eje fundamental, y fuera de la ley no existe absolutamente nada [...] y porque no concebimos, no somos capaces de entender una España sin Cataluña ni una Cataluña sin España [...] hemos visto los mejores ejemplos de exclusión procedentes de las posiciones independentistas [...] los únicos que tienen la capacidad de decir quiénes son catalanes buenos y [...] malos [...] han llegado a decir aquí que ustedes, por ser catalanes independentistas, son mejores que yo [...] y yo no acepto eso [...] se debate hoy aquí es si España [...] tiene derecho a defenderse [...] no los hechos que han suscitado el requerimiento [...] sino

las medidas que se le autorizan al Gobierno [...] se debate hoy si ha llegado el momento de que se imponga la ley por encima de cualquier otra consideración [...] hay que salvar a Cataluña [...] de una minoría que [...] se erige en propietaria de Cataluña [...] pretende someter [...] al yugo de su doctrina [...] No es Cataluña [...] lo que está sobre la mesa [...] es España entera porque el desafío afecta a España entera [...] y eso no lo podemos consentir [...] abandonen esa posición [...] ¿Por qué ha pasado esto? Por la intransigencia, exclusión, falsedad, falso victimismo, engaño [...] la política de la exclusión que caracteriza al independentismo [...] entre confiar en quien ha incumplido la legalidad reiteradamente [...] o confiar en quien está defendiendo la Constitución y la ley [...] yo prefiero quedarme con los buenos [...] instalados en ese discurso absolutamente destructivo [...] instalados en la mentira [...] señor Espinar [...] hoy se ha comportado como un inepto [...] España no se va a romper [...] Mire si es importante España”

Admet que no cal entendre el posicionament dels adversaris i l'ús de la demagògia normalitzat, així com equiparar el posicionament independentista amb una malaltia:

PP: “[...] Esto de estar a un lado y en el otro a veces no es fácil de entender. Que lo entendamos nosotros o no, es un tema accesorio, secundario, el problema es que los suyos no lo están entendiendo [...] en este tipo de debates [...] todos tenemos [...] tendencia a exagerar el componente demagógico que siempre hay en un debate político [...] lo de ustedes ya no tiene remedio [...] vuelven aquí a demostrar lo que es todo esto: un auténtico esperpento [...] atropello permanente de la CE [...] desprecian la CE, desprecian [...] el estatuto, [...] desprecian esta Casa, despreciando así a todos los españoles [...] Lo suyo ya no tiene remedio, eso ya no lo podemos arreglar [...] vamos a curar la fractura social que ustedes han generado [...] Lo que el Gobierno no parece que pueda hacer [...] es que les cure a ustedes; ustedes tienen un grave problema; la locura en la que están ustedes inmersos eso no lo vamos a poder curar, ni nosotros aquí ni tampoco el Gobierno de España. Es surrealista que ustedes sigan sin entender lo que se está diciendo en las instituciones europeas; siguen sin escuchar [...]”.

Quan el PNB els interpel·la sobre les nacions basca i catalana, hi ha crits de la bancada del PP negant la seva existència:

PNB: “[...] Cataluña no es únicamente una comunidad autónoma [...] son un pueblo [...] En tanto en cuanto no acepten esta realidad, desconocerán [...] la solución porque [...] no conocen donde está el problema [...] Yo he escuchado con educación [...] sé que [...] no compartirán lo que les diga, pero les pido [...] me pueda explicar lo que pienso, si es que puedo pensar como pienso. Porque a veces me preocupa pensar de una manera que a ustedes no les guste y que realicen algún tipo de acción, como hemos podido escuchar por ahí [...] aprobamos en el Parlamento vasco, por los cauces legales, un nuevo estatuto [...] el lehendakari Ibarretxe vino a las Cortes [...] ¿Sabe cuál fue el resultado? Que las Cortes no admitieron ni siquiera a trámite el proyecto [...] Fue un desprecio absoluto a la voluntad de un parlamento que representaba a un pueblo [...] existe la nación vasca y existe la nación catalana (Protestas en los escaños del PP: ¡No existen, no existen!) [...] pueden tratar de ignorarlo [...] de minusvalorarlo [...] Pueden

pretender liquidar la realidad nacional [...] no se ha conseguido durante 100 años ¿Qué alternativa plantean? [...]”.

També hi ha referències a la manca d'assistència del president del Govern durant el debat i als aplaudiments que va fer la bancada del PP quan es va anunciar el cessament del president i de la resta de consellers.

PNB: “[...] El diálogo no es hablar, el diálogo requiere [...] la escucha. ¿Cómo voy a debatir sobre una serie de acciones que presenta el Gobierno si ni siquiera el presidente del Gobierno es capaz de atender ni de debatir las reflexiones que se le están haciendo? [...] hacía un nuevo planteamiento [...] falso [...] decir que el único diálogo que ha planteado Cataluña es [...] los términos y plazos del referéndum [...] eso es falso [...] el diálogo sincero [...] comparte un proceso de escucha [...] una actitud positiva para conseguir un acuerdo [...] Hay un hecho que nos ha dolido [...] y es que cuando se ha hablado del cese del president y de los consellers ha habido un aplauso generalizado [...]”.

PDMS: “[...] siguen negándose a emprender cualquier acción política de diálogo [...] hoy cuando les hemos oído aplaudir de esa manera en el momento quizás más duro de la democracia, solo lo hemos podido entender de una manera: ustedes ni aman a Cataluña ni aman a España [...] Ustedes pretenden ganar por la fuerza lo que son incapaces de ganar en las urnas [...] ¿Qué aplauden? No entiendo qué aplauden. ¿La suspensión de la autonomía de Cataluña? [...] ustedes solo saben gestionar los retos en represivo [...] Si Rajoy levantara el teléfono, aquí se abre un escenario de solución. Lo que pasa es que [...] no tienen interés en solucionar nada, porque esto les esconde las vergüenzas y les da, además, oportunidad de involución [...] no soportan lo que es España, un país de países, plurinacional [...] Hoy tenemos ciudadanos presos y 1066 heridas el 1 de octubre, y su ministro del Interior sigue diciendo que la respuesta fue cuidadosa y proporcional [...] Da miedo pensar qué considerarían ustedes una desproporción. Y sepan una cosa: los gobiernos en democracia no dan miedo [...] el muro no es la ley, el muro son ustedes [...] desescalen esa situación. Retiren el 155, póngase en un escenario que permita el diálogo [...] una solución [...] el drama? Que ustedes no tienen interés en solucionar esto [...] han visto una oportunidad, y por eso aplauden [...] experimentan a ver qué tal la regresión [...] Cataluña, donde son electoralmente irrelevantes, es un lugar de experimentación [...] instalados en una política cerrada, incapaz de reconocer al otro [...] en su visión parecen necesitar siempre de un antagonista, de un enemigo [...]”

ERC: “[...] la idea de España del PP es la más compartida [...] Nosotros ya asumimos esto, pero asuman ustedes también que, en Cataluña, una mayoría de la población no se identifica con esa España y que más de la mitad [...] pretende la proclamación de la república [...] Ante las demandas de diálogo del Govern de la Generalitat al Gobierno del Estado [...] responden ustedes con amenazas, represión y porras [...]”

COMPROMÍS: “[...] la intervención del Grupo Popular [...] jaleando y aplaudiendo como locos la aplicación del 155. Solo faltaba pedir dos orejas y el rabo. ¡Qué vergüenza! [...] Ustedes van de demócratas, pero cuando

rascamos un poquito sabemos a qué huele, a neofranquismo del bueno. Todavía no he escuchado a nadie del PP condenar, por ejemplo, las amenazas de fusilar al presidente de la Generalitat que hizo el señor Casado. [...] Ayer se reían ustedes de las víctimas del despliegue policial [...] les agradecería que no me interrumpieran y que se acostumbraran a escuchar [...] Erró el Gobierno ayer cuando Puigdemont puso en la mesa la convocatoria de elecciones y no se hizo ningún gesto [...] Ante un referéndum que dicen que no existió, la respuesta tendría que haber sido otra. Si creen que la mayoría [...] silenciosa [...] era contraria a la escisión, la solución para nosotros hubiera sido pactar un referéndum y empezar una campaña electoral de forma pacífica y democrática y dar soluciones al problema. Las medidas que aprueban hoy [...] no van a contribuir a la solución del conflicto [...] El problema no es que Cataluña de manera mayoritaria [...] opte por la independencia, sino los motivos que han llevado a esta mayoría a preferir esta opción, que no un futuro compartido [...] hay que convencerles, conquistarles por la razón, nunca por la fuerza [...]"

NC: "[...] es una deshonra para esta Cámara su pasividad e incapacidad para abrir foros de encuentro y diálogo entre territorios [...] cultura política del conmigo o contra mi [...] se han simplificado los argumentos [...] el que está enfrente es un enemigo y el que está en medio es un traidor [...]"

CC: "[...] Nadie discutía la legalidad del [...] estatuto en el 2006 [...] Pero el PP sí y judicializó una decisión política constitucional y democrática. Esto provocó humillación [...] además de respetar las decisiones democráticas, se han de respetar las emociones y sentimientos de los pueblos [...] las formas de los actuales partidos mayoritarios [...] distan mucho de las formas que permitieron [...] la Constitución de 1978, donde primaba el consenso, la responsabilidad y la generosidad para conseguir un bien común [...]"

PDCAT: "[...] escuchando algunas intervenciones [...] se habla desde el desconocimiento[...] nosotros consideramos que ha de haber un respeto en el trato, en el diálogo y en la libertad [...] cada uno tenemos nuestra opción política [...] pido ese respeto para mí porque estoy opinando y utilizando mi tiempo [...] El último recurso siempre es el diálogo, pero ustedes ya tienen tomada la decisión [...] Veo que no me escucha, porque tampoco les gusta escuchar [...] Ustedes no respetan lo que no entienden [...] no entienden lo que no controlan; por ello antes que aceptarlo prefieren destruirlo [...]"

Alguns grups polítics tenen un discurs molt dur, centrat en mentides, la fractura social i la desqualificació de l'adversari, on es defineix un camp d'exclusió i de valors de negació de l'altre, fomentant un clima d'hostilitat:

C'S: "[...] Han sido 11 años, once, denunciando en solitario la fractura social, [...] el empobrecimiento, la exclusión, la pedagogía del odio [...] han roto la convivencia, han enfrentado a unos catalanes con otros, han erosionado las instituciones y están amenazando de manera evidente la prosperidad [...] con el adoctrinamiento y la colonización de los medios [...] proyecto excluyente y xenófobo. Cuando un Gobierno se declara en rebelión [...] ustedes tienen la obligación de actuar [...] quieren imponer su ideología y no respetan a quienes piensan de manera diferente. Son el presidente

Puigdemont y el vicepresidente Junqueras quienes han suspendido las instituciones catalanas [...]"

FORO: "[...] ilegal, burdo y chapucero pucherazo [...] permanente campaña manipuladora de la sociedad catalana a través de la radio y la televisión públicas, de los abusos del sistema educativo catalán, que adoctrina a los niños en el odio a España, por la exclusión del castellano como lengua oficial, por el uso clientelar del sistema de subvenciones públicas y, finalmente, rematado por el desentendimiento de los mossos d'esquadra [...] quienes defienden la soberanía nacional [...] viven [...] amenazados y señalados públicamente [...] ¿Se puede calificar de violencia asesina el uso legítimo de la fuerza en defensa de la legalidad? [...] han convertido a su país [...] en un páramo de rencores y desencuentros [...] vuelvan a la senda de la razón y del progreso [...] En tanto [...] dure su delirio, Foro apoyará [...] la defensa del orden constitucional [...]".

H3: Prevalen majories per damunt del que és just:

A Espanya no li és gens difícil assolir la majoria absoluta, atès el sistema electoral del Senat que amplifica la majoria del Congrés. I les CA, respecte al 155, no hi tenen res a dir.

Si analitzem els minuts que es van atorgar als diferents representants polítics per presentar els seus arguments, veurem el següent:

A favor del 155:

PP:	2h	51'
PSOE:	1h	26'
UPN:		14'
C's:		13'
CC:		10'
Herreña:		7'
Gomera:		5'
Foro:		5'
TOTAL:	5h	16'

En contra del 155:

PDMS:	1h	31'
ERC:	1h	10'
PNB:	1h	04'
PDCAT:		41'
Bildu:		10'
Compromís:	9'	
NC:		5'
TOTAL:	4h	50'

Si desglossem els minuts donats als representants catalans, considerant totes les intervencions del grup PDMS com a catalanes (que no va ser així), la conclusió és que es va sobrerrepresentar el discurs a favor del 155, mentre les minories catalanes van disposar d'un percentatge molt menor de temps per exposar els arguments al debat:

PDMS:	1h	31'
ERC:	1h	10'
PDCAT:		41'
TOTAL:	3h	22'

Hi va haver una queixa reiterada sobre l'abús de la majoria per "guanyar al Senat el que no s'havia guanyat a les urnes", erosionant el principi d'honestedat política

ERC: "[...] Ustedes quieren destruir los grandes consensos que se han construido desde el catalanismo [...] para imponerse como minoría [...] ningún senador electo de los 16 que votaron los ciudadanos catalanes [...] va a votar a favor de la aplicación del artículo 155 [...] esa será su mayoría [...] ustedes pueden hacer lo que quieran porque tienen mayoría y creen que pueden aplastarnos [...] Ustedes quieren que toda la ciudadanía del Estado español decida sobre nuestras vidas y que [...] la mayoría demográfica y política de todo el Estado prevalezca en Cataluña sobre nuestra propia voluntad [...] pese a no conocer nuestro pueblo, nuestra cultura y nuestros deseos [...] Ustedes hoy [...] ganarán una votación, pero les aseguro que nos pierden definitivamente a todos nosotros [...]"]

PDCAT: "[...] el debate se realiza en el Senado, una Cámara donde Cataluña está infrarrepresentada: somos el 16% de la población y tenemos el 9% de los senadores [...] el 87,5% de los senadores/as catalanes votaremos en contra del artículo 155 [...] los que quieren imponer son ustedes [...] cambiando la democracia [...]"]

PDMS: "[...] Ustedes pretenden ganar por la fuerza lo que son incapaces de ganar en las urnas [...] En democracia, arrasar al otro no es una opción [...] han querido mostrar exclusivamente su fuerza. Han renunciado al diálogo, a la política [...]"]

BILDU: "[...] representan un partido que es votado por el 8,49% de la población de Cataluña [...] y quieren gobernar a la mayoría matemática [...] me recuerda [...] el despotismo ilustrado [...] Pero ustedes creen que tiene que votar toda la sociedad española sobre el futuro institucional de Cataluña [...]"]

Per l'altra banda es demostra que el concepte de "majoria s'imposa sobre minoria" encara que sigui un resultat injust, qualla com a concepte immutable que s'ha d'acceptar:

PSOE: "[...] el bienestar de la ciudadanía catalana es importante, pero [...] sin perjudicar el bienestar del resto de la ciudadanía española [...] el futuro de España lo decidirán todos los españoles [...]"]

PP: "[...] No podemos consentir que la posición de unos pocos intente quebrar ese marco de convivencia en libertad [...] Cataluña era y es y va seguir siéndolo, pese a quien le pese, una parte indisoluble e inseparable de España (Aplausos). Cataluña es España. Cataluña nunca ha dejado de ser España y Cataluña nunca va a dejar de ser España. [...] que Cataluña es y seguirá siendo parte de España [...] es cosa del Gobierno garantizar la unidad de España porque garantizando la unidad de España, se garantiza el bienestar de todos los españoles [...] Ese va a ser el objetivo del Gobierno de España [...]"

4. CONCLUSIONS:

Si satisfer la justificació de decisions col·lectives depèn d'un procés de diàleg entre els ciutadans, que apel·lin a raons acceptables per a tots, això no és el que va succeir al debat del 155. Cap de les raons que es van utilitzar van ser acceptades pels representants dels ciutadans a les quals anaven dirigides, ni pels ciutadans mateixos, com va demostrar el resultat de les eleccions del desembre del 2017.

L'acció de l'Estat només va estar justificada en front d'un grup de ciutadans, es va generar una desigualtat inacceptable i no equitativa. Per tant, els ciutadans davant els quals no es va acomplir amb el requisit de la justificació, no van ser reconeguts com agents amb igual dignitat que la resta, ni tractats amb la deguda consideració i respecte. Sense l'acceptació per part de tots els afectats de les propostes sotmeses a deliberació, la presa de decisions per part de l'Estat no van ser ni justificades ni legítimes i no van satisfer l'exigència de respectar la igualtat, dignitat o l'autonomia dels agents. Per tant, podem concloure que el cas analitzat demostra la hipòtesi segons la qual no es compleix amb la Teoria de la Deliberació.

La dissolució del Parlament per un òrgan diferent del que té atribuïda aquesta facultat, constitueix una violació de la CE (articles 152.2 CE) i l'EAC (articles 55, 66, 67, 73, 74 i 75 EAC). Es va vulnerar l'Estat de Dret; es va vulnerar la possibilitat d'impugnació de mesures; es va vulnerar l'autonomia de Catalunya; es va vulnerar el dret de participació política (en la mesura que els representants polítics no poden exercir les seves funcions); es va vulnerar el procediment constitucional previst; no es va respectar la garantia d'intervenció de les autoritats de la generalitat ni es van considerar degudament les seves al·legacions; es va vulnerar la proporcionalitat i l'adequació; es va vulnerar la seguretat jurídica; es va vulnerar l'equilibri institucional dissenyat per la CE; fins i tot es vulnera el dret fonamental a la llibertat de consciència i a la llibertat d'expressió (art. 20 CE) amb l'obligació d'acatament i de lleialtat a la Constitució, vulnerant el dret a discrepar.

La qualificació i admissió a tràmit per la Mesa del Senat sense intervenció de la Junta de Portaveus, vulnera el propi RS. Declarar que només s'admetria els vots particulars presentats que impliquessin modificacions o condicionaments que alteressin aquella proposta, de manera que no serien admesos a tràmit els vots particulars que impliquessin oposició frontal o global a la proposta, perquè es podrien vehicular mitjançant el torn en contra al debat o mitjançant una votació negativa a les mesures proposades pel Govern central, sabent, d'antuvi, que no tindrien èxit, per la composició del ple, vulnera la possibilitat de debatre amb serenor. La Mesa no va permetre fer ús de la designació dels representants del President (Ni Mascarell, ni Cleries, ni Estradé).

Es va atemptar contra el funcionament estable d'institucions legítimes. Es va atemptar contra la separació de poders. Hi havia dubtes que planaven sobre la seguretat jurídica del procediment. Els polítics del PP, PSOE, C's etc. van fer ús de la llei com a arma política contra els adversaris.

Podem afirmar que a Espanya es compleixen, en diferent nivells, els 4 indicis de les autocràcies, de Linz (1978):

- Si es rebutja o hi ha un feble compromís amb les regles democràtiques del joc
- Nega la legitimitat dels adversaris
- Tolera o promou la violència (1 octubre; grupuscles d'ultradreta)
- Té intenció de limitar les llibertats civils dels adversaris, incloent els mitjans de comunicació.

Com diuen Levitsky i Ziblatt, si s'erosiona el principi d'honestedat política, la constitució no protegeix: i posen d'exemple, polititzar els tribunals, l'ús excessiu del poder executiu per laminar el treball del legislatiu, l'existència de majories legislatives que apliquen el corró a les minories... Tenim exemples, en el cas analitzat de majories i minories nacionals, de comportaments similars en la democràcia espanyola. Els autors assenyalen també la importància de les normes no escrites per a la preservació de la democràcia. Destacant-ne dues: la tolerància mútua entre els actors polítics (per tant, la voluntat col·lectiva de la classe política d'acceptar les discrepàncies) i la contenció en l'ús del poder institucional. Cap de les dues s'ha complert en el debat del 155. Podent escollir mesures menys invasives, el Govern espanyol va escollir la més traumàtica fins al punt de violar la pròpia separació de poders. No hi va haver contenció en l'ús del poder institucional. Respecte a l'acceptació de la discrepància, al llarg del debat es pot comprovar exemples que corroboren el contrari. Quan es perd el respecte per l'adversari polític, convertit en enemic irreconciliable, es nega la seva legitimitat. I no es vol ser transversal, sinó que es vol definir un camp d'exclusió i de valors de negació de l'altre (atacant-lo d'antidemocràtic, antipatriòtic, demonitzant, desconfiant, fomentant un clima d'hostilitat). La deliberació és la manera més apropiada per resoldre col·lectivament els desacords morals, i això no va tenir lloc en el debat del 155.

Si, segons Linz (1978) la mort d'una democràcia es pot retrotraure al moment en què un partit polític mostra afinitat amb els extremistes a la banda del seu espectre polític, enlloc de amb els partits moderats de l'altra banda de l'espectre, el que ha passat a Andalusia en les últimes eleccions ens hauria de fer reflexionar. Un segon perill és que la ciutadania tarda en adonar-se de que la democràcia està essent desmantellada. Perquè quan les regles no escrites es violen repetidament, les societats tenen tendència a acostumar-se i deixar de considerar-ho una desviació, i finalment, es normalitza. Espanya està, al meu parer, en aquesta tessitura. Podem concloure, doncs, que el cas analitzat demostra la hipòtesi segons la qual la democràcia espanyola és de baixa qualitat en la dimensió Estat de dret.

Quant als resultats de la majoria, només són legítims perquè el procediment és just, no perquè els resultats ho siguin. En el cas analitzat, tampoc el procediment va està exempt d'irregularitats. Els resultats ja s'han demostrat abastament injustos, perquè la regla de la majoria no va satisfer el valor de la reciprocitat: decisions que violen llibertats bàsiques o oportunitats de qualsevol persona, no poden ser justificades només perquè resulten d'una regla de la majoria. La reciprocitat tracta d'oferir raons que tots els implicats poden reconèixer que comparteixen, i ahora, els ciutadans reconeixen i es respecten uns als altres, tot escoltant les demandes morals dels altres. És estar obert a la possibilitat de canviar de pensament i modificar les posicions. Les majories, doncs, s'ha demostrat que no atorguen ni legitimitat ni justícia. No són garantia de correcció ni necessàriament democràtiques. El principi majoritari no va ser ni neutre ni

igualitari. Podem concloure, doncs, que en el cas analitzat, es compleix la tercera hipòtesi, segons la qual, la majoria s'imposa injustament sobre la minoria.

Si ni la via jurisdiccional ni la de la imposició coactiva unilateral han resultat adequades per resoldre el conflicte plantejat a Catalunya, a les elits polítiques espanyoles només els queda la via de la negociació.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Diamond, L. & Morlino, L (2004) "The Quality of Democracy", Working Paper núm. 10, Center on Democracy, Development and The Rule of Law, Stanford Institute on International Studies.

Levitsky, S. & Ziblatt, D. (2018) "How Democracies Die". Ariel.

Barreda, M. y Galofré, M (2000) "Legitimación y comunicación política. La campaña de las elecciones generales de 1996 en Cataluña". Autonomies, núm. 26, pp. 101 - 117.

Garreta Leclercq, M (2009) "Democracia deliberativa y justificación mutua". Revista de Filosofía. Vol. 34, núm. 2, pp 5 - 27.

Cohen, J. (1997) "Procedure and Substance in Deliberative Democracy", a Bohman, J. & Rehg, W. "Deliberative Democracy", Cambridge Mass., The MIT Press, pp 407 - 437.

Gutmann A., Thompson D. (1996) "Democracy and Disagreement". The Belknap Press of Harvard University Press.

Waldron, J. (2009) "A Majority in the Lifeboat". Boston University Law Review. Vol. 90 pp. 1043 - 1057.

Dworkin, R. (2010) "Justice for Hedgehogs".

Resolució de 27 d'octubre de 2017, de la Presidència del Senat, per la qual es publica l'Acord del Ple del Senat, pel qual s'aproven les mesures requerides pel Gobierno, a l'emparament de l'article 155 de la CE (BOE núm. 260, de 27 d'octubre de 2017).

Reial Decret 942/2017, de 27 d'octubre de 2017, pel qual es disposa el cessament del MHP de la Generalitat de Catalunya Carles Puigdemont i Casamajó (BOE núm. 261, de 28 d'octubre de 2017).

Reial Decret 943/2017, de 27 d'octubre de 2017, pel qual es disposa el cessament del Vicepresident de la Generalitat de Catalunya i dels Consellers integrants del Consell de Govern de la Generalitat de Catalunya (BOE núm. 261, de 28 d'octubre de 2017).

Reial Decret 946/2017, de 27 d'octubre de 2017, de convocatòria d'eleccions al Parlament de Catalunya i de la seva dissolució (BOE núm. 261, de 28 d'octubre de 2017).

Conclusions sobre la inconstitucionalitat i la vulneració de drets fonamentals que comporten les mesures aplicades a Catalunya pel Govern de l'Estat, via article 155 CE. Acte celebrat al Col·legi de l'Advocacia de Barcelona, organitzat per la Comissió de Defensa de l'ICAB i pel Col·lectiu Praga, 1 desembre 2017.

Arzoz, X. a Calzada, I., Bildarratz J. (Eds.) (2015) "Innovación Política, Political Innovation, Berrikuntza Politikoa #Zubigintza. Reforma Constitucional, Autogobierno, Derecho a Decidir e Independencia". TransloKal.

Albertí Rovira, E. (2018) "Qüestions constitucionals entorn de l'aplicació de l'article 155 al conflicte de Catalunya ", a REAF núm. 27, juny 2018 p. 11 - 40

ANNEX 1: CATEGORIES:

Les dades s'operacionalitzen mitjançant una codificació de la informació (etiquetes i/o codis) de manera que agrupi la informació en categories d'arguments que concentrin les idees o conceptes similars. Les frases, moltes, pertanyen a més d'una categoria, per tal d'intentar descriure'n el sentit més exacte. Per exemple "[...] es una manera de entender la política [...] no cortoplacista, sino mirando al interés general, poniendo énfasis en aquello que importa e interesa al conjunto de los españoles [...]": Aquesta frase inclou categories com: Interès general; Ètica pública/valors en positiu; Què es diu del propi partit o d'un mateix; Nacionalisme estatal/Espanya com a conjunt.

El marc constitucional de l'Estat, referències explícites a la CE, les lleis que se'n deriven i les institucions i estructura bàsica, així com la seva defensa en front de l'independentisme. Desenvolupament de la CE, sistema electoral, institucions.

CONSTITUCIÓ

LLEIALTAT A LA CE/ACATAMENT

ESTAT DE DRET

AUTOGOVERN/AUTONOMIA/SUSPENSÍO

CONSTITUCIÓ/CONSTITUCIONAL/COMPLIMENT/INCOMPLIMENT

INTERÈS GENERAL

REFORMA CONSTITUCIONAL

PACTE CONSTITUCIONAL/TRENCAMENT/VIGÈNCIA/MOD.TERRITORIAL

ESTATUT AUTONOMIA COMPLIMENT/INCOMPLIMENT/SENTÈNCIA

LLEIS/LEGALITAT/IL·LEGALITAT/JURÍDICS

SEPARACIÓ DE PODERS/INVASIÓ COMPETENCIAL/USURPACIÓ DE FUNCIONS/INTERVENCIÓ

RELACIONS INSTITUCIONALS/LLEIALTAT INSTITUCIONAL/CONFLICTE

INSTITUCIONS ESTATALS (EXECUTIU, LEGISLATIU, JUDICIAL, ORGANISMES...)

INSTITUCIONS AUTONÒMIQUES (EXECUTIU, LEGISLATIU, ORGANISMES...)

Les "Llibertats negatives", els drets civils en general, l'esfera privada i la protecció de la individualitat.

DRETS/LLIBERTATS

Les "Llibertats positives", els drets polítics, tots els canals del sistema polític de participació i comunicació entre la societat i l'Estat.

DRETS POLÍTICS

REPRESENTATIVITAT/MANCA DE R./MINORIES/MAJORIES

CONVOCATÒRIA D'ELECCIONS/DISSOLUCIÓ PARLAMENT

REFERÈNDUM

DEMOCRÀCIA/DEMOCRÀTIC/ANTIDEMOCRÀTIC

DRET D'AUTODETERMINACIÓ/A DECIDIR/VOLUNTAT DEMOCRÀTICA/SOBIRANIA

REPÚBLICA

INDEPENDÈNCIA/INDEPENDENTISTES/INDEPENDENT/SECESSIÓ

El mercat, l'atur, els problemes econòmics de la societat en general.

ECONÒMIC/FISCAL/POL.SECTORIALS/

Els drets socials, el sector de serveis socials, polítiques públiques de benestar social.

BENESTAR/DRETS SOCIALS/ESTAT SOCIAL/SERVEIS PÚBLICS

La cultura estatal espanyola o la identitat nacional espanyola.

NACIONALISME ESTATAL

IGUALTAT ENTRE TERRITORIS

UNITAT D'ESPANYA/NACIONALISME ESPANYOL/ESPAÑA COM A CONJUNT

INDIVISIBLE/TRENCAMENT

RECENTRALITZACIÓ

CATALUNYA ÉS PART D'ESPANYA

La identitat cultural diferenciada d'una determinada nacionalitat dins de l'estructura estatal espanyola.

IDENTITAT NACIONAL SUBESTATAL/NACIONALISME SUBESTATAL

El caràcter pluricultural i plurinacional de l'Estat.

PLURINACIONALITAT/ENCAIX/FEDERALISME

La "racionalitat instrumental", justificacions tècniques procedimentalistes, com el caràcter eficient i eficaç de determinades decisions.

TÈCNICO-FUNCIONAL

REFERÈNCIES AL PROCEDIMENT SEGUIT EN LA TRAMITACIÓ DEL 155 EN POSITIU

REFERÈNCIES AL PROCEDIMENT SEGUIT EN LA TRAMITACIÓ DEL 155 EN NEGATIU

L'estabilitat del Govern i del sistema polític, el funcionament correcte de les institucions, la possibilitat i necessitat d'alternança al poder.

GOVERNABILITAT DE LES INSTITUCIONS/ORGANISMES

EN POSITIU

EN NEGATIU/EROSIÓ/CRISI INSTITUCIONAL

El valor de la comunitat com un marc de referència, la unió de les persones, la seva sociabilitat, la pau social en general.

CONVIVÈNCIA SOCIAL

CONCÒRDIA/COHESIÓ/CONVIVÈNCIA

DESMEMBRAMENT/CONFLICTE/DETERIORAMENT/FRACTURA SOCIAL/CRISI SOCIAL

Referències al procés de construcció de la UE en totes les seves dimensions.

UNIÓ EUROPEA

Altres Estats, com a exemples per a confirmar el propi projecte polític o per a criticar el dels altres.

POLÍTICA COMPARADA/DRET COMPARAT/REF.A LA RESTA DEL MÓN

La identitat ideològica diferenciada del propi partit (d'acord amb els clàssics cleavages drete/esquerra, nacionalista, etc) i el propi estil del partit en front dels demés (dialogant, moderat, radical, intolerant, victimista etc.).

IDENTITAT/ESTIL DE PARTIT

QUÈ ES DIU DELS ADVERSARIS (ACTITUD AGRESSIVO-DESCRIPTIVA)

QUÈ ES DIU DEL PROPI PARTIT/D'UN MATEIX

QUÈ ES DIU QUE ELS ALTRES DIUEN (ACTITUD DEFENSIVA O DE RÈPLICA)

La necessitat de regenerar la pràctica política i l'espai públic en front de la corrupció, referències a valors i virtuts públiques (honradesa, transparència, responsabilitat, credibilitat, pluralitat, lleialtat, etc.).

ÈTICA PÚBLICA/CULTURA POLÍTICA

VALORS EN POSITIU:DIÀLEG,PAU,CIVISME,DEBAT,RESPECTE,SOLUCIONS/ACORDS

VALORS EN NEGATIU/REFERÈNCIA A LA MANCA DE VALORS POSITIUS EN L'ADVERSARI